INCURSIONS IN THE RELIGIOUSLYRICS OF GEORGE COŞBUC

Violeta – Luminiţa Şipoş (Băl)
PhD. Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: A poet, journalist, translator, member of the Romanian Academy, George Coşbuc was enlightened by the belief in the Christian values of the Romanian nation he was part of. A poetic spirit, he created a work of a special sensibility in which he mirrored the soul of the Romanian peasant, keeping alive the authentic spirit of the Romanian people. He showed wisdom and divine grace and he created a religious poetics of an extraordinary beauty. He is the only Romanian poet who completed a whole Christological cycle. A fine connoisseur of the Orthodox Christian spirit, he is one of the supporting pillars of the Romanian religious lyrics.

Keywords: poet, authentic spirit, religious lyrics

Poporul român este un popor credincios încă de dinaintea venirii romanilor pe teritoriul Daciei, de pe vremea cînd preoţii i se închinau lui Zamolxe şi practicau asceza, considerată purificatoare pentru suflet. De asemenea, poezia religioasă reprezintă o parte a spiritualităţii noastre, motivîndu-ne să ne reevaluăm permanent relaţia noastră cu Dumnezeu. Fără aceste aspecte, noi, ca popor, nu am fi putut exista ca naţiune. Relaţia creştină reprezintă pentru noi o moştenire mult prea veche pentru a o putea ignora. Lirica religioasă este cea de inspiraţie biblică şi exprimă o trăire creştină, hrăneşte şi educă sufletul, întărindu-l în credinţa adevărată. Rolul poeziei religioase este acela de a converti sufletul rătăcit al omului la credinţă, la alinarea suferinţelor, apropiindu-l de cele trei valori sacre: Bine, Adevăr şi Frumos. Doar credinţa a conturat şi a definit profilul moral al românilor prin respectarea valorilor umane: bunătate, înţelepciune, dreptate, optimism, puterea jertfei, omenie şi blîndeţe neasemuită. Părintele profesor Dumitru Radu vorbeşte despre moralitatea creştinului şi afirmă că: ,,Adevăratul creştin are în asceză un model de viaţă. (...) Adevăratul creştin are în Sfinţi, care sunt eroii dreptei credinţe, nu numai un ajutor, ci şi un model demn de urmat. (...) Adevăratul creştin e gata să-şi dea viaţa pentru credinţa sa, aşa cum au făcut în decursul istoriei zeci de mii de martiri"[1]. Fiind atît de răspîndită religiozitatea şi atît de veche, e firesc să avem şi poeţi care valorifică în lirica lor religia creştină.

După Mihai Eminescu, George Coşbuc a fost foarte multă vreme considerat drept cea mai reprezentativă voce poetică românească. Datorită studiului critic al lui C. Dobrogeanu-Gherea, care l-a numit ,,poet al ţărănimii", avem astăzi biografia celui care a reprezentat, la acea vreme, cel mai bine năzuinţele poporului român. Coşbuc este imaginea practică a vieţii ţăranului român surprins în toate momentele vieţii. Spiritul acestuia a transpus în lirism veritabila frescă a personalităţii poporului ardelean. Este şi unul dintre promotorii liricii religioase româneşti, care a valorificat obiceiurile şi tradiţiile poporului român, a luptat pentru drepturile lui și nu a uitat nicio clipă să fie un bun creştin. Pe teren literar, cultura religioasă românească nu are, din păcate, multe scrieri despre viaţa lui Iisus. Lirica religioasă a lui Coşbuc însumează în ea poezii care înfăţişează bucuria cu care se întîmpină sărbătorile creştin-ortodoxe: Crăciunul care reprezintă Naşterea Domnului, şi Paştele care reprezintă Învierea Domnului. Ioan Alexandru îl consideră pe George Coşbuc ,,cel mai de seamă poet religios din literatura română"[2], în lirica sa se poate urmări viaţa Mîntuitorului începînd încă

[1]Preot prof. univ. dr. Dumitru Radu, *Fundamentele teologice ale fenomenologiei narative*, Constanţa, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, 2005, cap. *De la fenomenologia narativă la specificul naţional...*, p. 164.
[2]Ion Buzaşi, *Poezia religioasă românească*, Editura Dacia XXI, 2010, p. 105.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

din copilărie şi terminînd cu răstignirea. Poezia sa reflectă lucruri certe: naşterea, botezul, copilăria, nunta, prohodul, înmormîntarea, rugăciunea, colindul. Peste tot prezenţa divinităţii este foarte puternică. Poezia sa poate fi numită şi poezie sacramentală. Liturghia creştină este prezentă duminica, la ziua Domnului. Paştele - Învierea, Crăciunul – Colindul, Boboteaza sunt sărbători creştine evocate de poet în lirica sa religioasă. Concepţia lui Coşbuc despre viaţă este una creştină, viaţa este o luptă conştientă şi continuă în numele unui ideal.

S-a născut la 20 septembrie 1866, în satul Hordou, sat care astăzi îi poartă numele, într-o familie de preoţi, fiind al optulea fiu al preotului Sebastian Coşbuc. Poetica lui George Coşbuc devine o harfă eoliană cîntată cu atîta pricepere, încît, prin glasul lui, vorbeşte întregul popor român. Pe lira sa sunt trecute melodios întîmplări din viaţa omului de la ţară care a trăit în intimitate străveche cu cerul şi pămîntul. Coşbuc scoate din harfa sa, cu cele mai simple mijloace, efecte sufleteşti dintre cele mai tulburătoare. Este în George Coşbuc o voinţă tenace, care l-a făcut să realizeze o lirică religioasă autentică strămutînd poveştile biblice, pe meleagul românesc. Poezia sa dă dovadă de arhitectură clară, concisă şi autentică, tipar pe care poetul îl urmează cu îndemînarea şi promptitudinea specifică sufletului său nobil.

Coşbuc este un geniu al sensibilităţii sufleteşti, lirica sa este lipsită de dulcegăriile de prisos, artificiu sau poză, respinge orice extravaganţă şi nu are nicio ambiţie spre rafinament gratuit. Mai presus de toate stă talentul său incontestabil care a reînviat literatura acelei epoci profund marcată de epigonismul eminescian. George Coşbuc schimbă repertoriul dramei eminesciene şi pătrunde brusc în literatură cu spectacolul plin de lumină al ideilor sale. Prin puterea lirismului coşbucian se înalţă sentimentele sufleteşti cele mai nobile. Cîntăreţul Daciei Felix, a zugrăvit sentimentele de iubire cu o claritate extraordinară pornind de la primii fiori ai dragostei şi ajungînd la disperarea iubirii, încît se poate afirma că a ţesut în versurile lui adevărate romane inspirate din viaţa de la ţară. Poezia sa sinceră reflectă sufletul poporului român, dă sentinţe, reguli de conduită morală, simbolizează acte de voinţă. Poetul săvîrşeşte adevărate minuni împletind cu măiestrie graiul propriu al poporului român cu cele mai adînci gînduri şi cele mai subtile sentimente. Versul lui a avut răsunet, de aceea Coşbuc nu e numai poet, ci şi apostol sosit chiar atunci cînd era nevoie de el. Sensibilitatea lui se identifică cu sensibilitatea poporului pe care îl reprezintă, făcînd astfel ca opera lui să conţină un bogat tezaur de valori sufleteşti. ,,Poet al ţărănimii", aşa cum l-a numit critica şi istoria literară, George Coşbuc ,,se apropie de poezia religioasă din interior, ca un bun cunoscător al acestei componente a spiritului locuitorului de la sate – credinţa în Dumnezeu"[3]. Natura prezentată îi dă sentimentul de descătuşare, de libertate. În virtutea aceasta, creaţia lui Coşbuc are un repertoriu larg. Nu este doar un simplu tehnician, el a reuşit să capteze atenţia poporului şi să comunice cu el pe calea realităţii vii, autohtone.

Poezia sa nu este o ,,tabula rasa", ci ocupă o arie vastă a experienţelor deja existente, ,,Coşbuc prin limpezimea clasică a versului, prin optimismul robust, prin exaltarea acelei <<lupte a vieţii>>, prin accentele naţionale ale multor poezii – convenea ideologiei dascălilor Blajului, derivată din programul Şcolii Ardelene, din Discursul de la Blaj al lui Simion Bărnuţiu, unindu-se cu acestea prin energetismul ei naţional"[4]. Toate aceste aspecte moştenite sau învăţate l-au condus în întreaga sa viaţă şi i-au modelat personalitatea. Trebuie amintit faptul că tatăl lui, preotul Sebastian Coşbuc, a făcut studii teologice la Blaj, dar şi faptul că poetul este descendentul a 10 generaţii de preoţi. De aici şi cunoaşterea teologică, cunoaştere care l-a ajutat în formarea sa spirituală şi intelectuală. O temă importantă abordată de poet este mila, însă nu cea cu sensul de pomană sau milostenie, ci aici mila are accentul pus pe ,,un simţământ, o virtualitate, mai bine zis o stare sufletească sau mai precis: o stare harică"[5].

[3]Florentin Popescu, *Poezia română religioasă*, Biblioteca pentru toţi, Serie nouă 1492, 1497, Bucureşti, 1999, p. 77.
[4]Ion Buzaşi, *Prima teză de doctorat despre George Coşbuc*, în „Tribuna", nr. 236, 1-15 iulie 2012, p. 21.
[5]Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Editura Rohia, 2006, p. 175.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

Caracteristică lui Coşbuc este empatia pentru marile sărbători creştine. Acesta este un bun prilej pentru transmiterea cu sfinţenie a tradiţiilor de-a lungul generaţiilor. La Coşbuc lirica religioasă apare în cadrul rural năsăudean, sărbătorile mari, Crăciunul şi Paştele, sunt cele ortodoxe, poezia lui religioasă trebuie privită şi analizată în întreaga sa operă şi în întregul context în care ea a fost scrisă. George Coşbuc realizează un ciclu cristologic complet, de la naştere pînă la moarte, în care prezintă credinţa puternică a creştinilor care se năşteau, trăiau şi mergeau cu bucurie la moarte. Prin *Nunta Zamfirei* şi *Moartea lui Fulger* se face o raportare directă la ritualuri creştin-ortodoxe şi reprezintă două ecouri biblice. Textele poeziilor sale sunt vădit creştine. Deşi era greco-catolic, în întreaga sa lirică găsim spiritul creştin ortodox, poetul asumîndu-şi credinţa întregului popor român. Dacă în *Nunta Zamfirei* George Coşbuc a amestecat motive din viaţa ţăranului român cu icoanele înviate ale străvechilor basme, în *Moartea lui Fulger,* poetul transcende într-o altfel de existenţă, de data aceasta opusă firii sale.

Intrarea în literatură a lui Coşbuc s-a făcut prin *Şcoala practică*[6] de la Năsăud, ,,Familia" de la Oradea şi ,,Tribuna" din Sibiu. Debutul literar şi l-a făcut cu poezia *Cuvintele Coranului*, traducere după Hedlitz, în revista din Năsăud, în ,,Familia" cu *Aş vrea să fiu,* o prelucrare după Petöfi şi în ,,Tribuna" cu *Filosofii şi plugarii*, poezie care a atras atenţia lui Ioan Slavici.

Ne propunem, în acest studiu, să ne oprim asupra poeziei religioase a lui George Coşbuc. Acest act de creaţie, izvorît din complexitatea sufletească a poetului, este de natură sacramentală şi cuprinde o întreagă filosofie a vieţii creştine. Vorbind despre lirica religioasă coşbuciană, găsim ca termeni fondatori ,,sacrul" şi ,,poezia" care se împletesc atît de firesc în lirica sa, încît nu există poezie fără prezenţa lui Dumnezeu. Coşbuc a fost mînat în creaţia sa de un sentiment nobil, naţional şi religios, astfel încît natura mesajului său este încărcată de o valoare etică înaltă, poezia lui este rugăciune: ,,Numai marile spirite sunt capabile să exercite o asemenea influenţă"[7]. Poeziile lui George Coşbuc au un profund caracter moralizator, sunt, de fapt, nişte parabole puse în versuri: *Psalm, Spada şi credinţa, ,,Amin" strigă stăncile, Cel mai bun cuvînt, Iisus la împăratul, Armingenii, Parabola sămănătorului, Pace.* Poezia sa reflectă lucruri certe: naşterea, botezul, copilăria, nunta, prohodul, înmormîntarea, rugăciunea, colindul. Peste tot prezenţa divinităţii este foarte puternică. Din acest motiv poezia sa poate fi numită şi poezie sacramentală. În multe din aceste poezii sunt luate motive din *Biblie* şi tratează diferite etape din viaţa Mîntuitorului. Unele anticipează tragica răstignire a lui Iisus (*Iisus la împăratul)*, prezentă fiind imaginea de coşmar unde apare premoniţia Mariei care presimte că jocul copiilor se va repeta, e un fel de anticipare a ceea ce are să urmeze. În poezia coşbuciană, Fecioara Maria este ,,unica nădejde a celor aflaţi în suferinţă"[8]. Poezia lui Coşbuc are în ea nucleul existenţial al rostului venirii pe pămînt a lui Iisus, care devine Mîntuitorul sufletelor noastre prin actul lui spiritual. Poezia religioasă coşbuciană face trimitere la învăţătura creştină în care ,,<<reverberaţia sacrului>> vine dintr-o viziune creştină asupra existenţei umane"[9].

Pe tot parcursul creaţiei lui Coşbuc se poate urmări viaţa Mîntuitorului. Lirica religioasă coşbuciană este încărcată de simboluri şi semnificaţii care îşi au explicaţia în *Biblie*. Un astfel de episod este şi cel dezvăluit în *Armingenii*. Coşbuc se foloseşte de această sărbătoare şi-i dă o semnificaţie religioasă pornind de la *Evanghelie*. Nuiaua devine semnul salvării lui Iisus, semn care se mai păstrează şi astăzi în unele zone din mediul sătesc ,,La Coşbuc, nuiaua de

[6]Mircea Popa, în *Prefaţă* la vol. George Coşbuc, *Balade şi idile*, Ediţie îngrijită şi prefaţată de Mircea Popa, Cluj-Napoca, Editura Eikon, Asociaţia Bibliopolis, 2007, p. 18.
[7]Radu Drăgulescu, *George Coşbuc. Din Paradis către Infern*, Sibiu, Editura Universităţii ,,Lucian Blaga", 2004, p. 125.
[8]Ion Buzaşi, *Imaginea Fecioarei Maria în lirica românească religioasă* în „Tribuna", nr. 211, 16-30 iunie 2011, p. 25.
[9]Ion Buzaşi, *O nouă exegeză despre lirica religioasă*, în „Tribuna", nr. 197, 16-30 noiembrie 2010, p. 5.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

armindeni semnifică semnul salvator al lui Iisus de urmările celor ce-l prigoneau”[10]. Un alt episod biblic este cel legat de Răstignirea lui Iisus Hristos. Poezie cu adevărat tragică *Corbul* este simbolul păsării care intervine în alinarea suferinţelor Fiului aflat răstignit pe cruce. Foarte bine reuşeşte să exemplifice cele două laturi ale omului: umană şi divină, atribuite Mariei, care se afla sub crucea unde era răstignit Iisus. Prima reacţie este de a îndepărta pasărea prădătoare de frică să nu devoreze trupul Fiului Ei. Dialogul este dramatic: Acesta, cu ultimele puteri, îi spune mamei că fîlfîitul aripilor corbului îi dă răcoare şi îi uşurează suferinţa: ,,A zis: Ştia el, de ce vine!/ O, lasă-l, mamă, lîngă mine;/ Că de-nsetat şi-aprins ce sunt,/ Cum face el din aripi vînt/ Îmi face, mamă, bine!”

Un alt episod este cel legat de Învierea lui Iisus, care doar în aparenţă este pastel. Aceasta acordă o importanţă deosebită celebrării Învierii Domnului pentru că este aducătoare de ,,pace-n cer şi pe pămînt”. Tabloul este pătruns de sfinţenie şi de credinţa în Ziua Învierii şi fac din el un poem religios de o înaltă valoare artistică. Versurile: ,,În fapta noastră ni e soarta/ Şi viaţa este tot, nu moartea”, sintetizează întreaga învăţătură creştină, biruinţa vieţii asupra morţii. Aceste versuri fac referire la Sf. Apostol Pavel în Epistola I către Corintei, cap. 15: ,,13. Dacă nu este înviere a morţilor, nici Hristos n-a înviat. 14. Şi dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este şi credinţa voastră”[11]. Coşbuc redă frumuseţea spirituală a acestui eveniment, la care participă, pe lîngă creştinii adunaţi, întreaga natură. Biserica strînge la sînul ei de mamă pe toţi cei care îndeplinesc ritualul specific Sărbătorii Pascale. Totul se încheie cu o trăire mistică, pe care poetul ne-o împărtăşeşte şi nouă prin salutul ,,Hristos a înviat!”. Această poezie este capodopera poeziei religioase a lui Coşbuc, în ea se zugrăveşte lumea lui interioară care a lăsat urme adînci în veşnicia timpului. Tabloul de primăvară conferă o frumuseţe aparte pastelului. Prezenţa lui Dumnezeu este atît de puternică încît dă un aspect mistic întregii poezii, Hristos aduce pace şi bunăvoire. Preotul vesteşte în biserică biruinţa vieţii asupra morţii: ,,În fapta noastră ni e soarta/ Şi viaţa este tot, nu moartea”.

Un alt aspect pe care poetul îl are în vedere este cel legat de statornicia în credinţă. Apostol desăvîrşit, atrage atenţia asupra virtuţilor ce trebuie urmate, virtuţi care au fost îndeplinite cu demnitate de martirii care au murit pentru adevărata credinţă. Poezia *Minciuna creştinilor* aduce în lumină puternica credinţă a primilor creştini care primeau pedeapsa cu moartea, fără nicio umbră de îngrijorare afişată pe chipurile lor, spre furia împăraţilor romani. În această poezie, creştinii judecaţi nu doar că nu se sperie de moarte şi de chinurile prin care trebuie să treacă pentru a muri, mai mult, după primii doi martiri, rîndurile se înmulţesc. Călăul Antonin este incapabil să înţeleagă faptul că a muri pentru Cristos este o binecuvîntare, creştinul nu vede moartea ca păgînii. Se pun în antiteză calmul creştinilor care merg la moarte cu seninătate şi furia proconsulului roman. Prin acest aspect biblic, George Coşbuc vrea să ne amintească adevărul din vechime păstrat, cum Iisus a fost şi este ,,miezul de foc al credinţei noastre”[12].

Poetul pare a fi intermediarul care înţelege şi transmite mai departe valorile creştine. Poezia *Cel mai bun cuvînt* cuprinde în ea o întreagă învăţătură creştină. Bărbatul care a mers la pustnicul Macarie şi-i spune că vrea să-l vadă pe Dumnezeu primeşte o lecţie creştină şi este rugat de acest „ostaş al lui Dumnezeu”, să ducă mai departe cuvîntul învăţăturii sale. O altă

[10]Ion Buzaşi, *Coşbuc despre Învierea Domnului,* în *Coşbuc în căutarea actualităţii*, O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008, p. 50.
[11]Sfântul Apostol Pavel în *Epistola I către Corintei*, cap. 15 *Învierea Domnului şi învierea noastră,* 13, 14, în *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a prea fericitului părinte Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române – 2005, p. 1307.
[12]Ion Buzaşi, *Coşbuc despre Învierea Domnului,* în *Coşbuc în căutarea actualităţii*, O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008, p. 53.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

poezie religioasă este *,,Amin" strigă stăncile*. Aceasta face parte din ciclul poeziilor a căror naraţiune moralizatoare ne duce cu gîndul la ,,parabola versificată", e aşa cum spune şi dl. prof. univ. dr. Ion Buzaşi ,,o poezie gnomică într-o formă accesibilă"[13]. În final găsim sfatul bătrînului înţelept Beda, care răspunde rîzînd băiatului care l-a făcut să ţină cuvîntare creştină stîncilor, care au răspuns în finalul predicii Amin!", spre spaima băiatului sugubăţ: ,,Bătrînul rîde dulce şi zice umilit:/ <<Tu n-ai cetit, se vede, Scriptura ce vorbeşte,/ Cînd tace omenirea chiar stînca glăsuieşte!/ Înseamnă-ţi asta bine şi nu o mai uita,/ Căci tot aşa se poate o piatră preschimba/ În inimă umană, precum inima încă/ Adeseori se schimbă în piatră, chiar în stîncă!>>" Coşbuc evocă, cu o lirică remarcabilă diferite momente din viaţa lui Iisus, se raportează la aceste aspecte pentru a demonstra creştinătatea noastră încă din cele mai vechi timpuri. Dialogurile, atît de vii şi de concise, cuprind în ele adevărate învăţături, care sunt piatra noastră de temelie în credinţa care ne-a succedat generaţii de-a rîndul.

Poet de vocaţie ,,mesianică", George Coşbuc a explorat viaţa ţăranului român în diferite ipostaze. Poezia *Colindătorii* prezintă, cu duioşie, imaginea mamei care le povestea copiilor despre naşterea şi patimile lui Iisus. Înzestrat cu răbdarea adevăratului cărturar, Coşbuc cîntă o poezie născută şi crescută din şi în credinţa ortodoxă, dar şi din folclorul obiceiurilor, datinilor şi tradiţiilor româneşti. Considerat ,,poetul ţărănimii", poezia sa evocă identitatea noastră ca popor român, evocă lumea satului, a copilăriei şi a obiceiurilor.

Critica literară a vremii a apreciat marele talent al lui Coşbuc de a depăşi dulcegăriile lui Alecsandri sau pesimismul sfîşietor al lui Eminescu. Lirica sa are un caracter veridic prin faptul că poetul cunoaşte toată viaţa ţăranului, de la bucuria şi veselia nunţii, pînă la durerea morţii, nu din cărţi, ci din realitatea trăită de el în mijlocul ţăranilor. Avem în acest sens poemul *Moartea lui Fulger*, care este, poate, cel mai trist poem al lui Coşbuc. Coşbuc descrie în versuri obiceiul de jelire al morţilor de la ţară, totodată poetul, dovedindu-se şi un psiholog desăvîrşit. Niciun alt scriitor nu a adus în discuţie mulţimea prezentă la înmormîntare cu numărul morţilor care şi ei participă la înmormîntarea lui Fulger: ,,Iar cînd a fost la-nmormîntat,/ Toţi morţii parcă s-au sculat/ Să-şi plîngă pe ortacul lor,/ Aşa era de mult popor/ Venit să plîngă pe-un fecior/ De împărat!" Autorul prezintă ritualul înmormîntării cu rînduielile şi obiceiurile străbune. Găsim parcă aici întreaga tragedie greacă, ritualul înmormîntării nu e tocmai creştin, e o diferenţă între ritualul ţărănesc şi cel din dogma creştină, diferenţă care nu s-a lovit de atitudinea bisericii, a intrat în datină. Foarte bun cunoscător al psihicului uman, Coşbuc face o adevărată inventariere asupra suferinţelor inumane la care sunt supuşi părinţii lui Fulger. Versurile din acest poem diferă foarte mult de viziunea despre viaţă a lui Coşbuc, ele sunt pline de pesimism. Durerea e prea mare pentru părinţi, în special pentru mamă, ea nu înţelege filosofia morţii şi a vieţii veşnice, e revoltată şi răbufneşte aruncîndu-şi blestemul asupra lui Dumnezeu, încît mulţimea îşi face cruci. Ceea ce dă caracter filosofic poemului este intervenţia bătrînului sfetnic care impresionează prin sfatul lui înţelept. El este un sfînt care propovăduieşte atitudinea demnă şi bărbătească în faţa morţii, atitudine atît de specifică poporului român. În cuvintele bătrînului se află întreaga filosofie creştină, el e vocea care vine şi restabileşte ordinea moral-creştină, este crezul poetului. Prin acest sfînt se exprimă modul de gîndire al poetului, propriul lui eu, care e în concordanţă cu crezul întregului neam românesc. El ştie să o consoleze pe mamă: ,,Bătrîn ca vremea, stîlp rămas,/ Născut cu lumea într-un ceas,/ El parcă-i viul parastas/ Al altor vremi". Cu o artă desăvîrşită, poetul găseşte o soluţie salvatoare situaţiei tragice în postura bătrînului înţelept. Pentru a ne arăta concepţia din străbuni a datoriei noastre faţă de viaţă şi moarte, Coşbuc pune în cuvintele bătrînului înţelept întreaga noastră filosofie creştină. Cuvintele acestuia adresate mamei care a ajuns să comită o blasfemie constituie o sinteză a concepţiei creştin-ortodoxe

[13]Ion Buzaşi: *George Coşbuc – poet religios*, în *Coşbuc în căutarea actualităţii*. O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008, p. 46.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

asupra vieţii. De fapt în vorbele bătrînului sunt însuşi cuvintele Mîntuitorului, apărînd astfel caracterul moralizator cu care am fost obişnuiţi în creaţia lui Coşbuc. Aceste cuvinte au în ele concepţia despre viaţă a lui Coşbuc care se rezumă la un singur cuvînt: credinţa. Bătrînul sfetnic este aşezat de poet în postura unui corifeu care restabileşte echilibrul ameninţat, echilibrul este păzit de păcatul de neiertat numit la greci hybris: ,,Este cu adevărat aici o concepţie aidoma celei a lui Sofocle despre atotputernicia zeilor, deşi de data aceasta îmbracă haina creştină”[14]. Versul ,,Că viaţa-i fum” face analogie cu credinţa în zilele de apoi, cu credinţa în Înviere şi a faptului că omul pe pămînt este doar vremelnic şi că adevărata răsplată a omului este abia după moarte: ,,Credinţa-n zilele de-apoi/ E singura tărie-n noi,/ Că multe-s tari cum credem noi/ Şi mîne nu-s!” Viaţa e o datorie pe care trebuie să o respectăm şi să o îndeplinim cu demnitate astfel încît să fim puternici în credinţa în care ne-am născut şi am crezut, credinţă moştenită de la venirea lui Iisus pe pămînt. Bătrînul înţelept dezvăluie cele trei adevăruri eterne: veşnicia, soarta şi acceptarea morţii, trimiţîndu-ne la învăţătura creştină. Coşbuc ne reaminteşte că omul trebuie să-şi facă datoria şi să-şi trăiască viaţa: ,,O fi viaţa chin răbdat,/ Dar una ştiu: ea ni s-a dat/ Ca s-o trăim!”

Poetul promovează în întreaga sa lirică credinţa ortodoxă ca element esenţial de structură a sufletului românesc. Poezia sa poartă pecetea monografiei sufleteşti a satului transilvănean, a ortodoxiei româneşti. În această tragică poezie găsim îmbinate teologia creştină cu filosofia modernă pentru a scoate în evidenţă şi mai mult deşertăciunea inevitabilă la care este supus omul şi mai ales tăria de care trebuie să dăm dovadă. De asemenea este prezent eticismul cugetărilor lui Coşbuc care constituie o sumă de sfaturi înţelepte. Este de remarcat imaginea creatorului acestui poem care realizează, în mod complex o suferinţă insuportabilă care degenerează din deznădejde în blasfemie. Poemul se încheie cu trimiterea la corul antic şi îndeamnă pe cei loviţi de soartă la împăcarea cu propriul destin.

George Coşbuc, poetul vesel de la ţară, plin de optimism, scrie aceste versuri pline de pesimism, dar acest aspect ,,nu înseamnă că personalitatea poetului ajunge să se contrazică, ci este o nouă particularitate a activităţii sale, pe care noua pătură socială, în care trăieşte, a introdus-o în operele sale”[15]. Aşa cum Dosoftei este primul nostru poet care ,,îmbină fondul popular şi religios al limbii într-o prelucrare de un rafinament robust, în imagini sugestive”[16], şi George Coşbuc este un pictor care îmbină datinile şi tradiţiile noastre populare cu religiozitatea, cu un rafinament aparte, dovadă că el ,,construieşte scenele cu migală, le dă o desfăşurare adecvată cu sensul acţiunii, într-un mod obiectiv, grav, fără stridenţe. Tragicul său are de aceea simplitate şi măreţie, solemnitate”[17]. Acelaşi aspect de învăţătură îl găsim şi în gazelul *Lupta vieţii*, unde Coşbuc condamnă plînsul şi lipsa unui ideal în viaţă şi îndeamnă la lupta colectivă pentru ţelul comun: ,,O luptă-i viaţa; deci te luptă/ Cu dragoste de ea, cu dor”.

Ochii veseli ai poetului trădează optimismul acelui proaspăt slujitor la altarul Poeziei, care afirma: ,, – Două lucruri îmi impun pe lumea asta: inteligenţa şi bunătatea”[18].

Poet al luminii şi al naturii vii Coşbuc creează pastelurile *Vara* şi *Pace* în care întruchipează concepţia creştină conform căreia toate elementele şi vieţuitoarele naturii: stelele, luna, apele, păsările, sălbăticiunile, sapa, coasa se integrează în mod firesc în marele ritm al naturii. Toate acestea se bucură de odihna dumnezeiască pe care Dumnezeu o revarsă asupra lor. Este vorba despre harul divin care ne dă speranţa în viaţa de apoi. În *Tradiţie şi*

[14]Andrei Moldovan, *Coşbuc sau lirismul pragurilor*, Clusium, 1997, p. 42.
[15]Emil Sabo, *George Coşbuc. Studiu de istoria literaturii române*, Prima teză de doctorat despre George Coşbuc, Traducere: Szabó Hajnal, Ediţie şi prefaţă de Ion Buzaşi, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, 2012, p. 93.
[16]Iulian Boldea, *Istoria didactică a poeziei româneşti*, Edit. Aula, 2005, p. 12.
[17]George Coşbuc, *Balade şi idile*, Ediţie îngrijită şi prefaţată de Mircea Popa, Asociaţia Bibliopolis, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2007, p. 18.
[18]V. Cioflec, *La ,,Badea George”*, în *Coşbuc văzut de contemporani*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966, p. 119.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

literatură Ion Pillat vorbeşte despre harul care vine de sus de la Dumnezeu, cu care omul se împărtăşeşte şi care îi dă speranţa să aştepte ,,învierea altei dimineţi", aceasta fiind învăţătura supremă.

Coşbuc nu putea trece nici peste poezia socială. Odată cu poezia *Noi vrem pămînt* şi-a creat mari şi mulţi duşmani, nevoit fiind, în cele din urmă să plece în România. Referitor la istorie, George Coşbuc afirmă că românii în vitrega lor istorie nu au avut alt ocrotitor decît ,,spada şi credinţa", ,,Spada noastră şi Sacriptura". El cîntă pe un ton vehement şi înfricoşător protestul împotriva asupritorilor sociali şi naţionali, lucru care aminteşte de cutezanţa Giganţilor în luptă cu Olimpienii. Poetul pune în discuţie o problemă foarte gravă şi anume cea dacă universul este lipsit de divinităţi. Versurile din poezia *Un cîntec barbar* întrevăd, nu un univers lipsit de valori, ci ridicarea omului la rang de divinitate, prin sentimentele sale. Astfel Coşbuc ridică valorile creştine ale poporului său la egalitate cu divinitatea. În alte cazuri, acest lucru este un proces de mitizare care ajunge în final să fie sacră. Exemplu, în acest sens, este poezia *Doina*: ,,Ai tăi suntem! Străinii/ Te-ar pierde de-ar putea;/ Dar cînd te-am pierde, Doino,/ Ai cui am rămînea?/ Să nu ne laşi, iubito,/ De dragul tău trăim:/ Săraci suntem cu toţii,/ Săraci, dar te iubim!" Prin sinceritatea glasului său, mereu solitar cu glasul ţăranului român, îl descoperim pe Coşbuc aspirînd spre o viaţă mai bună. Nu trebuie uitat faptul că George Coşbuc se afla în imposibilitatea de a se întoarce în Ardeal. Face acest lucru, însă, de nenumărate ori, dorul de Năsăud îl face să treacă munţii. Sub numele, înregistrat în paşaport, de Gheorghe Popovici, comerciant din Brăila, merge în Ardeal. Exclamă: ,,Vezi, dacă Ardealul n-a venit după mine la Bucureşti, am venit acum să-l văd eu. Tare mi-a fost dor de aerul lui curat!"[19] Poezia lui Coşbuc a avut ecou în epocă, atît din punct de vedere cultural, cît şi politic, ea exprima un adevăr în care poetul ,,a jurat un mare rol în realizarea unităţii culturale a tuturor românilor, act fără de care unitatea politică nici nu se putea concepe"[20].

Coşbuc era o fire blîndă: ,,Nimeni nu pomeneşte vreo vorbă răutăcioasă adresată cuiva de Coşbuc. Nu are răbufniri violente, nu admonestează, nu înjură, nu ponegreşte"[21]. A fost o fire timidă, cînd a părăsit lumea pămîntească, la 9 mai 1918, a făcut acest lucru într-un mod ca şi cum n-ar fi vrut să supere pe cineva: ,,A trecut George Coşbuc fără vîlvă, cum a trăit. Realitatea crudă l-a brutalizat, l-a prigonit şi a sfîrşit prin a-l izgoni din hotarele ei, stăpînite de oameni croiţi din altă materie decît poeţii"[22]. Poetul a părăsit lumea, plecînd în moarte luptînd cu viaţa care i-a fost mult prea crudă. Poetul s-a dărîmat de fapt odată cu moartea unicului fiu, Alexandru, la 26 august 1915, mort într-un tragic accident de maşină în apropiere de Tîrgu Jiu. El nu a înţeles cum l-a putut învinge soarta, nu a putut accepta moartea fiului: ,,Oricînd ochii-i ridic/ Şi-ţi văd sfîntul chip, băiete,/ Sînge-apoi îţi văd prin plete/ Şi apoi nu mai văd nimic". Mormîntul celor trei membri ai familiei Coşbuc are un basorelief realizat de Ion Vlasiu, iar pe mormîntul poetului stau înscrise versurile: ,,O luptă-i viaţa: deci te luptă/ Cu dragoste de ea, cu dor.// Pe seama cui? Eşti un nemernic/ Cînd n-ai un ţel hotărîtor.// Tu ai pe-ai tăi! Dar n-ai pe nimeni,/ Te lupţi pe seama tuturor". A murit într-o zi blîndă de primăvară ca şi sufletul lui. Crescut în spiritul învăţăturii creştine moştenite de la tatăl său şi de la generaţiile de preoţi care l-au precedat, Coşbuc împinge sentimentul iubirii pînă la sacrificiu. Poetul, luptător pentru dreptate şi libertatea poporului român se simte neîndreptăţit şi suferă şi mai mult prin faptul că

[19]*George Coşbuc în amintirile contemporanilor*.Antologie de Al. Husar.Selecţie de texte, note şi cuvânt înainte de Al. Husar, ediţia a doua, Editura Princeps, 2006, p. 292.
[20]Mircea Popa, *Primul critic al lui George Coşbuc,* în vol. *George Coşbuc în amintirile contemporanilor,* Antologie de Al. Husar. Selecţie de texte, note şi cuvânt înainte de Al. Husar, Ediţia a doua, Editura Princeps, 2006, p. 112.
[21]Radu Drăgulescu, *op. cit.*, p. 136.
[22]Nichifor Crainic, *George Coşbuc,* în ,,Luceafărul", 1919, nr. 5, p. 86.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

fiul lui nu a murit în alte condiţii, pentru neam ,,nu mi s-a dat prilejul ca singurul meu fiu să-l văd murind pentru libertatea celor obijduiţi de veacuri”[23].

BIBLIOGRAPHY

1. **BOLDEA, Iulian,** *Istoria didactică a poeziei româneşti*, Edit. Aula, 2005.
2. **BUZAŞI, Ion,** *Coşbuc despre Învierea Domnului,* în *Coşbuc în căutarea actualităţii*, O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008.
3. **BUZAŞI, Ion**: *George Coşbuc – poet religios*, în *Coşbuc în căutarea actualităţii*. O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008.
4. **BUZAŞI, Ion,** *Imaginea Fecioarei Maria în lirica românească religioasă* în ,,Tribuna”, nr. 211, 16-30 iunie 2011.
5. **BUZAŞI, Ion,** *O nouă exegeză despre lirica religioasă*, în ,,Tribuna”, nr. 197, 16-30 noiembrie 2010.
6. **BUZAŞI, Ion,** *Poezia religioasă românească*, Editura Dacia XXI, 2010.
7. **BUZAŞI, Ion,** *Prima teză de doctorat despre George Coşbuc*, în ,,Tribuna”, nr. 236, 1-15 iulie 2012.
8. **CIOFLEC, V.,** *La ,,Badea George”*, în *Coşbuc văzut de contemporani*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966.
9. **COŞBUC, George,** *Balade şi idile*, Ediţie îngrijită şi prefaţată de Mircea Popa, Asociaţia Bibliopolis, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2007.
10. **COŞBUC, George,** *Poezii,* Cu un studiu introductiv de I. Popper, vol. II, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1958.
11. **COŞBUC, George,** *Poezii*, Prefaţă de Dumitru Micu, Bucureşti, Editura Eminescu, 1972.
12. **CRAINIC, Nichifor,** *George Coşbuc,* în ,,Luceafărul”, 1919, nr. 5.
13. **DRĂGULESCU, Radu,** *George Coşbuc. Din Paradis către Infern*, Sibiu, Editura Universităţii ,,Lucian Blaga”, 2004.
14. **GHEORGHE, N. Fănică,** *Popasuri în timp...,* Bucureşti, Editura Ion Creangă, 1972.
15. **MOLDOVAN, Andrei,** *Coşbuc sau lirismul pragurilor*, Clusium, 1997.
16. **Sfîntul Apostol PAVEL**, în *Epistola I către Corintei,* cap. 15 *Învierea Domnului şi învierea noastră,* 13, 14, în ***Biblia*** sau ***Sfînta Scriptură***, Tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a prea fericitului părinte Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfîntului Sinod, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române – 2005.
17. **POPA, Mircea,** *Anecdoticul popular în poezia lui Coşbuc*, în vol. *Coşbuc în căutarea actualităţii.* O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008.
18. **POPA, Mircea,** *George Coşbuc în două momente documentare,* în vol. *Coşbuc în căutarea actualităţii.*O antologie despre: poezie, publicistică, traduceri, om. Antologie îngrijită de Al. Câţcăuan, Bistriţa, Editura Aletheia, 2008.

[23]Fănică N. Gheorghe, *Popasuri în timp...,* Bucureşti, Editura Ion Creangă, 1972, p. 152.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)

19. **POPA, Mircea,** *Primul critic al lui George Coşbuc,* în vol. *George Coşbuc în amintirile contemporanilor,* Antologie de Al. Husar. Selecţie de texte, note şi cuvînt înainte de Al. Husar, Ediţia a doua, Editura Princeps, 2006.
20. **POPESCU, Florentin,** *Poezia română religioasă*, Biblioteca pentru toţi, Serie nouă 1492, 1497, Bucureşti, 1999.
21. Preot prof. univ. dr. **RADU, Dumitru,** *Fundamentele teologice ale fenomenologiei narative*, Constanţa, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, 2005, cap. *De la fenomenologia narativă la specificul naţional...* .
22. **SABO, Emil,** *George Coşbuc. Studiu de istoria literaturii române*, Prima teză de doctorat despre George Coşbuc, Traducere: Szabó Hajnal, Ediţie şi prefaţă de Ion Buzaşi, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, 2012.
23. **STEINHARDT, Nicolae,** *Dăruind vei dobîndi*, Editura Rohia, 2006.

BDD-A28003 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:24 UTC)